

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemaje za celo leto 3 gld. 40 kr. za pol leta 1 gld. 70 kr. za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. 10 kr., za četrt leta 1 gld. 10 kr.

V Ljubljani 9. aprila 1890.

O b s e g: Trtna škropilnica c. kr. kmetijske družbe s Samassovo sesalko. — Črtica o kmetovalčevem izobraževanju. IV. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Trtna škropilnica c. kr. kmetijske družbe s Samassovo sesalko.

Razen galice, mislil je tudi na škropilnice. Škropilnice pa ne smejo biti samo po ceni, še važnejše je, da so tudi dobre. Trto je lahko škropiti z eno ali drugo pripravo, ali kako. Raztopljena modra galica naj pokrije s prav drobnimi kapljami kolikor mogoče vsak list. Škro-

Podoba 2.

Podoba 1.

Odbor naše kmetijske družbe se je pričel pripravljati na boj proti strupeni trtni rosi (rji) uže po zimi.

pilnico, ki tako tekočino prši na trte, moramo imenovati dobro. Razen tega bodi škropilnica tudi ročna, iz dobre

tvarine in tekočino naj prši ali škropi tudi na najvišje trte (brajde). Zadnje je na Dolenjskem zelo važno, ker tam imajo zelo visoke trte, katere morajo do vrha škropiti. Škropilnice z vsemi takimi lastnostmi pa ne morejo biti prav cene. Odbor kmetijske družbe je pozvedaval, po čim je dobiti takih, in zaznal je, da stoje z bakreno brento od 25 do 40 gld. brez vozarine. Ta cena zdela se nam je odločno previsoka, in ker je dobro znani ljubljanski tovarnar in zvonar A. Samassa izumil prav izvrstno sesalko, dogovoril se je odbor z ljubljanskim obrtnikom ter pogodil se z njim za izdelovanje škropilnic, ki so v nastopnih vrstah popisane.

Škropilnica obstoji iz bakrene ali železne brente, ki drži dobrih 12 litrov ter se nosi na hrbtu. Brenta ima vrat s pokrovom, skozi katerega se vlija raztopljena modra galica in apno. Da pa ne pridejo v škropilnico kake reči, ki bi utegnile sesalko pokvariti, zato je v vratu tudi sito, skozi katero se tekočina preceja. Še varneje bode pa ravnal tist, kdor bode tekočino, tudi skozi kako redko cunjco precejal. Podoba 1. kaže škropilnico od leve strani. Na tej strani je pritrjena Samassova patentna sesalka, katero škropilec goni z levo roko in sicer tako da privzdiguje gori in doli kakih 40 % dolgo ročico. Ta sesalka ima tlačilno in sesalno napravo v majhni bronasti posodi. Zaklopnice so krogle. S to sesalko, ki je vsa iz bron, more se narediti 10 atmosfer pritiska. Iz sesalke, katera sesa tekočino iz brente, pa drži ob brenti medena (mesingasta) cev v meden vetrnik, ki je toliko močen, da vzdrži najmanj 4 atmosfere zračnega pritiska. Ta vetrnik je na desni strani (glej podobo 2.) brente. Na tej strani je tudi pritrjena kavčukova cev, ki ima na konci kakih 40 % dolgo medeno pipo. To pipo drži škropilec v desni roki in jo lahko tako naravnja, da škropi (prši) prav drobne kaplje kakor megla, ali pa bolj debele. Lahko pa tudi naredi curek, ki 12 % visoko gre. Luknjica od pipe mora biti popolnoma zaprta, kadar hočemo prav fino škropiti.

Škropilnica z bakreno brento, na kateri so vsi drugi deli bronasti ali medeni, stoji družbene ude 18 gld., neude 20 gld.; škropilnica s posvinčeno železno brento, na kateri so tudi vsi drugi deli taki kakor pri bakreni, pa stoji le 15 gld. ude, neude 17 gld. Res je ta cena za naše vinarje, ki so vsled slabih letin uže tako zelo na slabem, precej visoka, glede na izvrstnost stroja je pa nad vse nizka. Ako 10 vinarjev tako škropilnico skupaj kupi, vendar bodo še veliko bolje izhajali, nego če vsak posebe kupi kako preprosto in ceno, zato pa le slabo delajočo škropilnico. Priporočamo pa vsakemu, kupiti tako z bakreno brento.

Kdor kupi tako škropilnico, naj zlasti pazi:

1. da vlija vanjo čisto tekočino;
2. da le toliko goni sesalko, kolikor je treba, kajti kadar je v vetrniku zrak zelo stlačen, škropilnica nekaj časa sama od sebe škropi;
3. da jo precej po rabi dobro izmije s čisto vodo ter zbriše s suho cunjco;

4. da je sesalka vedno z oljem namazana.

Narčila na sesalke vzprejema c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani. Vsaka sesalka, katero odda družba, ima vtisnen meden pečat.

Črtica o kmetovalčevem izobraževanju.

IV.

Kmetije čim dalje bolj propadajo. Vzrokov je mnogo, največkrat pa — ali vsaj poglavitni med drugimi — je slabo gospodarstvo ali gospodinjstvo, ali pa oboje skupaj.*) Za vzgled navedem naj le neko mnunje, ki je med prostim ljudstvom tu in tam navadno. Mislijo namreč, da so domači pridelki nekako zastopj, ali skoraj zastopj; zato tudi, da pri prodaji že ni tako strogo treba gledati na ceno, kakor pri kupljenem blagu, pri katerem je treba skrbeti, da se dobi nazaj vsaj svoj denar, da ni izgube. Večkrat bodeš čul, da to in ono toliko in toliko stane, ker se je to in ono moralo kupiti, vse drugo je pa iz domačega gradiva. Taki in enaki reki pojasnujejo nam do cela puhlo gospodarsvo. dokazuje nam, da mnogi niti pojma nimajo, kaj se pravi gospodariti. Ni čuda, da ljudje ob takih okoliščinah čez mero tožijo o zunanjih bremenih, ko niti svojih gospodarskih razmer ne poznajo. Potanje se s tem vzgledom ne morem baviti, ker bi

*) Čitatelji naj mi blagovoljno oprostite, ker večidel navajam slabe strani kmetijstva in tožim o neprilikah. Vem, da se je marsikdo že bitko pritožil zaradi tega, češ: sovražni so nam ti ljudje in ti listi, ker vedno le slabo o nas govore in pišejo. Umevno je, da kaj takega ni prijetno tistemu, kogar zadeva, pa tudi tistemu ne, katerega silijo okoliščine, da o tem govori ali piše. Vsakdo bodi zagotovljen, da se to nikakor ne godi iz kakega slabega namena, nikakor pa še celo iz sovraštva, marveč edino le iz dobrega namena, da bi se odpravilo, kar je slabega.

Kdor svojemu bližnjiku le tisto kaže in hvali, kar je dobrega, je hinavec, ker mu prikriva brezdnost slabosti, v katero se vedno bolj pogreza; kdor mu očita le slabosti, je zlobnež, ker ga zaničuje; — kdor pa mu pripoznava dobra dela, pa mu kaže tudi slabosti ter mu ob enem nasvetuje, s kakšnimi sredstvi se jih otrese, ta mu je prijatelj. Bolniku je treba leka! Tak namen ima tudi ta in imajo vsi enaki sestavki.

Rad in z veseljem pripoznavam, da je med ljudstvom mnogo dobrega zrnja, a žalostna je tudi resnica, da tudi razumništvo prepogosto greši. Vse premalo se meni za kmetski življenjski in zajema raje iz tujih knjig. To je vzrok, da mnogokrat po strokovnih spisih kar mrgoli tujih besed. Kmetovalec položi tak spis iz rok, ker ne ume ravno tistih izrazov, kateri bi mu največ morali povedati. Ako opozoriš tega ali onega strokovnjaka na ta nedostatek, zavrne te, da „tehniški termini“ morajo biti, a da jih sami nimamo. To pa je le izgovor v sili. Osvedočil sem se, da ima i naš kmetovalec izrazov v izobilje; tu se najde nekaj, tamkaj nekaj, a manka požrtvovalnih mož, ki bi jih zbirali. Pač živo potrebujemo kakega „prof. Erjavca“! Gg. duhovniki, učitelji in kmetski izobraženci, ki bivate na deželi, pridite vedi na pomoč, nabirajte izraze in priobčujte jih! Nadomestimo „tujke“, ki so se vrinile v kmetijske, spise z „domačinkami“! Ne pačimo domačega govora, ampak gojimo in likajmo ga! Ne potrebuje li ravno kmetovalec najbolj domače pisave?!